

Stedelijk BASE: een pijnlijke vergissing.

De nieuwe opstelling van de vaste collectie in het Stedelijk Museum Amsterdam is ronduit teleurstellend. Dat komt onder meer door de twijfelachtige argumenten en metaforen die de verantwoordelijke (ex)museumdirecteur Beatrix Ruf en de haar architect Rem Koolhaas hanteren. Zij vergelijken het kijken naar kunst met surfen op het internet. Daar tuimel je van het ene beeld in het andere, sla je onverwachte zijpaden in die mogelijk nieuwe inzichten opleveren. De museumzaal benaderen zij als een stad - het is een bekend thema van Koolhaas. Je dwaalt er van de ene buurt naar de andere, hopen op onverwachte ontmoetingen en vergezichten.

Het internet-argument - het zien van meerdere beelden tegelijk, levert een nieuwe manier van kijken op, een nieuwe energie - lijkt mij onzinnig. Deze Instagram-houding staat in schril contrast tot het kijken naar kunst. Want goede kunst is veeleisend en begint altijd met verleiding: je wordt geraakt door een aantrekkelijk beeld, een kleur, een materiaal of soms alleen een detail. Dat smaakt naar meer zodat je beter gaat kijken. Net zo lang tot dat het kunstwerk zich opent, altijd weer een opwindende ervaring. Vergelijkbaar met verliefd worden. Dat kan leiden tot een vluchtig avontuurtje of tot een langdurige relatie, maar vraagt altijd aandacht en zorg, rust en concentratie - ook in tijden van internet. En die ontbreken in de nieuwe opstelling, zeker in de kelderzaal, waar de kunstwerken zich verdringen om aandacht.

Op een computerscherm kun je een beeld isoleren om er langer naar te kijken zonder de ruis van buur-beelden. Dat kan in het Stedelijk Museum nauwelijks. Ruf stelt ook dat je door deze opstelling meer leert over een periode. Zou het? Want wat zien bezoekers die nauwelijks zijn ingevoerd in perioden, stromingen en stijlen nog in dit gedrang? Zij kunnen hun ogen scheel kijken, maar zien zij ook iets? Het een na laatste zaaltje ligt enigszins apart van de grote zaal. De conceptuele kunst hier kun je in alle rust observeren en werkt daardoor sterker. Het bewijst pijnlijk hoe de benauwende ADHD presentatie geconcentreerd kijken bemoeilijkt.

Rem Koolhaas beweert in een interview in NRC Handelsblad dat de kunstwerken in zijn presentatie zèlf het verhaal van een periode vertellen. Zij gaan verbindingen aan die een historische context opleveren. Zo zou je aan een aantal werken bijvoorbeeld merken dat het oorlog wordt. Nou en of: het is een beelden-oorlog met bijna enkel verliezers. Het schilderij *Femme nue devant le jardin* van Picasso verdraagt zelfs diens keramiek nauwelijks, zo weinig ruimte krijgen beide. Jan Schoonhoven naast Frank Stella doen afbreuk aan elkaar. De grootste ramp is de confrontatie van Rothko, De Kooning en Pollock. Drie helden die sneuvelen omdat zij elkaar geen ruimte laten terwijl zij die ook niet krijgen. Ook de metalen *Montserrat* van Gonzalez wil ruimte. Zij staat nu tegen een grijze stalen wand gedrukt en slaat dood. Dan kan Koolhaas nog zo hard roepen dat zij het Amsterdamse Schoolplein monumentaal verrijkt. Ook de verdwenen scheiding tussen design en kunst wordt bejubeld. Naar mijn smaak doolt het design nu nogal verweesd in de stad van Koolhaas. Zelfs een Tomado boekenrekje hangt er verloren bij. En design had zo'n mooie eigen vleugel, waar zijn rijke geschiedenis met veel liefde en zorg stond gepresenteerd. Die vleugel is botweg afgebroken.

Uit de gekozen materialen en het nieuwe plafond blijkt dat Koolhaas een verfijnd gevoel heeft voor materialen.. Maar het sensuele staal in de kelderverdieping lijkt een kostbare vergissing. Net als de *Montserrat* valt ook een overwegend grijze Picasso weg op het

staal. Sprankelende schilderijen en collages krijgen er iets doods door. Op de bovenverdieping waar de kunst vanaf de jaren tachtig hangt, zijn de wanden wit. Dat werkt al stukken aangenamer.

Het grootste euvel van de verbanning van de vaste collectie naar de nieuwbouw blijft het kunstlicht. Schilderkunst gaat bovenal over licht en reflectie. Doeken van Mondriaan, Breitner, Kirchner, Appel, Matisse, Picasso, De Kooning, Rothko en Kiefer hangen er bleekjes bij, snakkend naar een sprankje daglicht. De nieuwe presentatie heeft, inclusief de verbouwing, bijna drie miljoen euro gekost en blijft vijf jaar staan. Arm Stedelijk, arm Amsterdam, maar bovenal arme kunstliefhebbers: de liefde wordt bijna onmogelijk gemaakt.